

○ ○ ESPANJAN varakonsulin, kauppias ja laivanvarustaja Johan Fredrik Svendelinin tyyli- talot Rantakatu 3, joiden suunnit- telu- ja rakentamismuutokset tuon- noin kerroin, tuhoutuivat siinä Oulun keskustan tulipalossa 3. marraskuuta 1882, josta merikap- teeni Lars Lundahl runoili (på svenska): "Konsul S. helt stum och dyster. . . tänkte: hemlös står jag här, fast jag nyss var herre där." (. . . isäntä vaikk' vasta olin!) Valokuvia tuosta tilantees- ta ei ole, mutta onpahan yksi mer- killinen maalaus, joka "roihuaa" Pohjois-Pohjanmaan Museossa, tämä tässä kuvassamme. Tässä tuntemattoman tekijän öljyväri- työssä tulipaloa on tähystetty ny- kyisen uuden teatteritalon edus- talta. Vasemmalla on ryhmä niitä punaisenruskeita vanhoja ranta- aittoja, joiden arkkitehti L. I. Lindqvist oli ennustanut häviävän näköalaa häiritsemästä, oikealla merikapteeni J. F. Petrellin puu- talo (nyk. Teräksen paikalla). Kuvan keskellä ovat helposti tun- nistettavissa Svendelinin talot, joiden tyylikkääät piirustukset mi- nulla oli tilaisuus julkaista kesä- kuun 15. Sopii verrata! Vanha kaksi (kolmi!) kerroksinen puu- talo, joka 1867 oli säilytetty samaan tyyliin kuin uusi kivitalo, jonka piirustuksista kiistakin oli käyty, näyttää olleen vaalean- harmaa. Minun tekee mieli olet- ta (amatöörinä sen uskallan teh- dä) sekä piirustusten että maa- lauksen perusteella, että sen alin kerros oli kiveä. Uuden kivitalon kivijalkakerros näyttää olleen samankorkuinen kuin puutalon kivi- jalka. Rapattu tiilliseen on ollut hiekanruskean-keltainen (Petrel- lin talo samoin, mutta hieman tummempi). Maalari tuntuu hy- vin tunteneen tämän Rantakadun, koska on vielä muistista saanut monet yksityiskohdatkin talteen.

Tiettävästi 1884 pystytti Sven- delin tuhoutuneiden talojensa ki- vijalkojen päälle (mene tiedä vaikka kivitalon muuriakin hy- väksi käyttäen) uuden upean kauppakartanon, jonka arkkitehti arvattavasti oli oululaissyntyinen Hugo Neuman, Svendelinin täys- kaيمان ja naapurin Petrellin vä- vy. Rakennuksissa on aika paljon samaa tyyliä, vaikka Svendelinin talo on Petrellin rakennuttamaa Teräksen taloa koruttomampi, käsitökseni mukaan lähempänä uusklassismia kuin runsaasti re- nesanssi-aihteita omaava naapu- ri. Näin 1884 ja 1972.

SVENDELININ lienevät tulleet kuvatulle tontille n. 1850. Johan Gustaf-niminen kokkolalainen oli saanut kauppiaan oikeudet 1849.

Hänen rouvansa oli pakinassani mainittu Dorothea, o.s. Müller, ja alussa mainittu J. F. Svendelin oli heidän poikansa, joka koulut käy- tyään ja opintomatkoja ulkomaille tehtyään avusti laskeksi jäänyttä äiti Dorotheaa ja otti sitten äitin- sä kuoltua 1877 firman haltuunsa. Tulipalon jälkeen ei Johan Fred- rik S. näytä jääneen haikaile- maan, sillä myös naapuritontti (nyk.) Aleksanterinkadun puolel- la näyttäisi siirtyneen hänen hal- tuunsa, luultavasti tulipalon- aikaisen omistajan, Oulun Lehden 8. 11. 1882 mukaan hän oli Höckert ja todennäköisesti Herman Erik, kuoltua (22. 5. 1883). Vanha ystä- väni Siiri Haikala, luovutti minul- le kerran mielenkiintoisen kan- sion omistamaansa tonttiin liitty- neitä papereita. Niistä näen nyt, että konsuli Svendelin heti tulipa- lon jälkeen 20. 12. 1882 osti profes- sori Fredrik Nylander-vainajan perikunnalta viereisen Rantaka- dun tontin, silloin tontti 30, Ranta- katu 2 ("Haikalan tontti"), jolle hänellä jo 1883-vuoden lopulla oli laaja rakennussuunnitelma. Näin Svendelin ehti hallita ainakin 3/4 tästä rantakorttelista. Konsuli

kuoli kuitenkin jo 6. 7. 1885 Toppi- lassa (arvattavasti huvilallaan). Perikunnalla näyttää olleen vai- keuksia. Konsulinna Maria, synt. Björkqvist Raahesta, sai kyllä holhoojaksi, omaksi ja lastensa, kauppias ja konsuli H. Winckel- mannin. Kysymys oli kuitenkin suurista asioista, johan se omis- tussuhteista ja rakennustavasta- kin näkyy, ja liekö jakajikin tul- lut liikaa, sillä näyttävät olleen isoäiti Dorothean kautta sukua myös nuo naapuri Petrellit, joka tapauksessa perikunta luovutti omaisuuden konkurssiin. Saama- miehiä lie ollut myös valtio, joka 1888 sai hallintaansa Svendelinin kartanon (-t). Ja niin kivitalo sai uuden asukkaan: suomalaisen valtionlyseon, Oulun Suomalaisen Klassillisen Lyseon.

Tulkon lopuksi mainituksi, et- tä tulipalokuvamme sisältyy myös pari vuotta sitten ilmesty- neeseen Pohjois-Pohjanmaan Museon tyylikkääseen kirjaseen KUVIA KOKOELMISTA, joka on helposti museosakäviäin tavoit- tettavissa. Houkutteleva värikan- sikuva, Alex J. Rappin Pokkitör- mä Linnansaarelta nähtynä 1887.

